
Бровді Аріадна Андріївна, завідувач сектору Наукової бібліотеки
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID 0000-0003-2479-010X

УДК 027.7(477.87)+025.6:001.895

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ АБОНЕМЕНТУ ГУМАНІТАРНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

А. А. Бровді

Ужгородський національний університет
Наукова бібліотека

Анотація: в статті аналізуються інноваційні технології, впроваджені в роботу абонементу гуманітарної літератури. Також висвітлюється вплив бібліотечних інновацій на якість обслуговування користувачів Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету.

Ключові слова: Наукова бібліотека Ужгородського національного університету, інноваційні технології, бібліотечне обслуговування, електронний каталог.

Головним завданням сучасної бібліотеки вищого навчального закладу є створення інформаційного ресурсного середовища для підтримки навчального та наукового процесів, надання користувачам різноманітних бібліотечно-інформаційних послуг.

На сучасному етапі в бібліотечній діяльності застосовується одночасне використання як традиційних форм бібліотечного обслуговування, так і нових інформаційних технологій. Але саме

інновації рухають книгозбірню вперед, саме вони забезпечують нестримний інтерес до її фондів. Вимоги часу стали прерогативою завдання колективу – задоволення запитів своїх користувачів як в стінах книгозбірні, так і за її межами, у віртуальному просторі [1, с. 3]. Саме завдяки інноваціям, що збагачують бібліотечне обслуговування, зростає роль бібліотеки як інформаційного і соціокультурного осередку.

Розмаїття інновацій, що стрімко входять у бібліотечне життя, вражає. Це і продуктні, сервісні, техніко-технологічні, організаційні, соціально-економічні та ін. Вони допомагають бібліотекам стати конкурентоспроможними, запроваджувати нові послуги, створювати позитивний імідж у суспільстві, що зрештою і формує нову модель діяльності бібліотек [2, с. 5].

Головною метою всіх бібліотечних інновацій є підвищення рівня бібліотечно-бібліографічної діяльності для максимально повного задоволення інформаційних, освітніх і культурних запитів користувачів [3, с. 6].

Впровадження інновацій у Науковій бібліотеці Ужгородського національного університету розпочалося у 2004 році, а у 2017 – усі підрозділи бібліотеки було комп'ютеризовано та об'єднано в єдину мережу, що сприяло підвищенню ефективності роботи бібліотечних працівників та бібліотеки в цілому. Було створено електронний каталог, електронна база «Читач», організовано автоматизовану книговидачу, впроваджено онлайн-послуги тощо.

Електронний каталог (ЕК) являє собою систематизовану базу даних бібліографічних записів на всі види документів бібліотечного фонду (паперові, електронні, аудіо, відео), яка надана в розпорядження читачів, доступна цілодобово через Інтернет та оновлюється у реальному часі.

Електронний каталог поєднує функції традиційних (алфавітного, систематичного, предметного, топографічного) карткових каталогів і картотек бібліотеки, забезпечує якісний, оперативний, багатоаспектний пошук інформації і надає її у зручній для користувача формі: перегляд результатів пошуку на екрані монітора, представлення у роздрукованому вигляді як список документів або шляхом збереження як електронний документ на будь-який вид електронного носія інформації [4].

До електронного каталогу Наукової бібліотеки УжНУ поступово було внесено літературу всіх підрозділів бібліотеки, до цього процесу був долучений весь колектив книгозбірні. Через сайт бібліотеки відкрився

вільний доступ до ЕК, що сприяло полегшенню пошуку потрібних матеріалів користувачами.

Літературу безпосередньо нашого підрозділу, абонементу гуманітарної літератури, було опрацьовано і приєднано до ЕК у 2015 році. Нині електронна база даних відділу налічує понад 63 тисячі примірників. Книжковий фонд відділу містить літературу багатьма мовами: українською, російською, англійською, німецькою, французькою, чеською, словацькою, румунською, угорською та ін. При внесенні до ЕК літератури іноземними мовами виникли деякі труднощі, але вони були успішно подолані, до цієї ланки роботи було залучено працівників зі знанням іноземних мов. На кожну назву примірника була заведена картка електронного каталогу, до якої було занесено бібліографічні дані книги, анотація та інвентарні номери; їх було приєднано до дисциплін, додано ключові слова та персоналії. Книжки, які до комп'ютеризації не мали інвентарних номерів, були привласнені, кожна книжка була позначена штрих-кодом.

Комп'ютеризація відділу була проведена у найкоротший термін, і вже у вересні 2015 року книговидача стала автоматизованою. Ця подія викликала у викладачів та студентів не тільки великий подив, але й захоплення. Якщо раніше всі книги треба було записувати ручним способом, відшукувати паперову картку читача, то відтепер увесь процес книговидачі набагато пришвидшився і вдосконалився: користувачеві потрібно лише ввести свій пін-код. Із введенням у роботу електронного каталогу робота бібліотекаря прискорилося, підвищилася її продуктивність, зменшилися черги у період масової книговидачі. Робоче місце кожного працівника відділу було оснащено комп'ютером та пристроєм для зчитування штрих-коду.

Також до ЕК було приєднано фонд бібліотечної колекції Олени Рудловчак, бібліотека і архів якої за заповітом зараз належать Науковій бібліотеці УжНУ і зберігаються у музеї-бібліотеці, що знаходиться на філологічному факультеті. Олена Михайлівна Рудловчак – вчена, що зробила вагомий внесок у дослідження історичного процесу, літератури, культури, освіти, етнографії, журналістики та історії церкви у карпатознавстві. Електронний каталог бібліотеки в міру надходження колекції Олени Рудловчак, поповнювався описами книг та часописів з приватної бібліотеки вченої і отримав власну бібліотечну базу «Книги Олени Рудловчак» [6, с. 31]. Бібліотекарі, опрацьовуючи кожне з видань,

супроводжували його розширеною анотацією та приєднували бібліографічні характеристики книг до каталогів під назвою «Персоналії». Бібліотечна колекція О. Рудловчак нараховує понад 4,5 тисяч примірників, серед них 47 книг, виданих у XIX столітті. Найдавніше видання – «Периодическое сочинение о успехах народного просвещения», № 1 за 1803 рік, надруковане у Санкт-Петербурзі Імператорською Академією Наук. 670 книг з бібліотеки О. Рудловчак були опубліковані у першій половині XX ст. Колекцію складають книги, видані багатьма мовами. Це 2534 примірників українською мовою, 880 – російською, 409 – словацькою, 313 – угорською, а також чеською, німецькою, польською та іншими мовами. Колекція О. Рудловчак є унікальним зібранням, що містить у собі рідкісні видання, зокрема часописи. Тематика літератури, що складає колекцію, також різноманітна: історія української та російської літератур, теорія літератури, українське та російське мовознавство, історія Закарпаття, історія церкви, зокрема на Закарпатті, художня література багатьма мовами, в тому числі багато творів закарпатських авторів, література, присвячена українсько-словацьким міжкультурним зв'язкам.

Наразі фонди колекції «Бібліотека О. Рудловчак» може опрацьовувати користувач із будь-якого регіону України та світу. Інформація користувачеві може надаватися у зручній для нього формі (електронній чи друкованій) та режимі (online чи при безпосередньому відвідуванні користувачем бібліотеки). Доступ до електронного каталогу бібліотеки Олени Рудловчак відкрито на WEB-сторінці бібліотеки та навіть виокремлено в окремий класифікатор «Бібліотека О. Рудловчак», який дає повний перелік книг із цієї бібліотечної колекції.

Таким чином, спадщину видатної вченої, приєднану до фондів Наукової бібліотеки УжНУ, залучено до світових інформаційних ресурсів. Необмежений доступ до електронного каталогу через мережу Інтернет, надання можливості пошуку інформації у зручні для користувача час та місце роблять надбання О. Рудловчак доступним не тільки для науковців і студентів УжНУ, але й для всієї користувацької аудиторії у сучасному інформаційному просторі.

Використання електронного каталогу надає широкі можливості користувачам для отримання інформації, навігації та пошуку. Насамперед це спрощення та оперативність пошуку необхідної інформації. Користувач може здійснювати пошук літератури за темами,

дисциплінами, ключовими словами, персоналіями. Не менш важливим є доступність електронного каталогу для віддаленого читача [7, с.4–5].

У 2015 році працівниками абонементу гуманітарної літератури Наукової бібліотеки УжНУ всі користувачі відділу були внесені до електронної бази «Читач». Перевагою цієї бібліотечної інновації стало, по-перше, більш швидке та комфортне обслуговування. Також це надало змоги відмовитися від традиційного читацького квитка, в якому вже немає потреби. В електронному формулярі відображено всю інформацію щодо виданих користувачеві документів, заборгованість виділяється червоним кольором, що спрощує роботу з боржниками. На теперішній час у відділі обслуговуються студенти п'яти факультетів УжНУ: філологічного, факультету іноземної філології, факультету історії та міжнародних відносин, факультету суспільних наук, факультету міжнародних економічних відносин а також студенти Українсько-угорського навчально-наукового інституту. Загальна кількість користувачів відділу 2535, з них 1594 студентів денної форми навчання, 706 студентів-заочників, 188 викладачів, а також аспіранти та співробітники університету. Кожного року наші співробітники проводять бібліотечні заняття зі студентами-першокурсниками, на яких навчають, як ефективно користуватися бібліотекою, зокрема електронним каталогом, як швидко знайти потрібну їм інформацію і опрацювати її.

З метою пропагування літератури, висвітлення інформаційних ресурсів бібліотеки відділом здійснюються віртуальні книжкові виставки у мережі Фейсбук. Це сприяє ефективному розповсюдженню інформації не тільки серед користувачів книгозбірні, але й рекламує наші книжкові фонди далеко за її межами.

Використання інноваційних технологій у відділі гуманітарної літератури сприяє, насамперед, покращенню якості задоволення користувацьких запитів, зробивши інформацію більш доступною і зручною для читача. Також впровадження електронних технологій допомагає прискоренню обслуговування, що, зважаючи на зростання темпу життя і застосування сучасних технологій в усіх його сферах, є важливою умовою розвитку бібліотеки. Введення інновацій сприяє і професійному рівню самих бібліотекарів, завдяки чому бібліотека може і надалі прогресивно розвиватися, відповідаючи вимогам сучасного користувача.

Література:

1. Медведь М. М. Політика інноваційних впроваджень у роботу Наукової бібліотеки Ужгородського університету. Використання інструментів веб-технологій як основа розширення бібліотечних онлайн-послуг у формуванні сучасного іміджу бібліотеки : матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (Ужгород, 18–25 черв. 2019) ; ДВНЗ “Ужгор. нац. ун-т”, Наук. б-ка. Ужгород, 2019. С. 3 . URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/public/uploads/files>. – Назва з екрану.
2. <https://elib.nlu.org.ua/files/Disk2//000000010210/jpg/0004.jpg>
3. Бібліотека в епоху цифрових технологій : бібліогр. покажч. літ. / укл. Н. П. Банкова ; відп. за вип. Т. Є. Притуляк. – Вінниця : НТБ ВНТУ, 2017. С. 6. URL: <http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/IR%20VNTU/Library%20in%20the%20digital%20age.pdf>. – Назва з екрану.
4. Кравчук Н. П. Національний університет «Львівська політехніка». Нові форми і методи інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів у бібліотеці університету. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/29634/3/38-203-207.pdf>. – Назва з екрана.
5. http://library2.stu.cn.ua/resursi_biblioteki/elektronnij_katalog/
6. Медведь М. Музей-колекція Олени Рудловчак. Екзиль. 2019. № 1. С. 30–31. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/24330>
7. Бровді А. А. Електронний каталог бібліотечної колекції «Бібліотека Олени Рудловчак» : матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (Ужгород, 18–25 черв. 2019) ; ДВНЗ “Ужгор. нац. ун-т”, Наук. б-ка. Ужгород, 2019. С. 3 . URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/public/uploads/files>

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАБОТЕ АБОНЕМЕНТА ГУМАНИТАРНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

А. А. Бровди

Ужгородский национальный университет
Научная библиотека

Аннотация: в статье анализируются инновационные технологии, внедренные в работу абонемента гуманитарной литературы. Также

освещается влияние библиотечных инноваций на качество обслуживания пользователей Научной библиотеки Ужгородского национального университета.

Ключевые слова: Научная библиотека Ужгородского национального университета, инновационные технологии, библиотечное обслуживание, электронный каталог.

USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE WORK OF THE SUBSCRIPTION OF HUMANITARIAN LITERATURE

A. Brovdi

Uzhhorod National University
Scientific Library

Abstract: the article analyzes innovative technologies introduced into the work of the subscription of humanities literature. The influence of library innovations on the quality of service of users of the Scientific Library of Uzhhorod National University is also covered.

Keywords: Scientific library of Uzhhorod National University, innovative technologies, library service, electronic catalog.